

Remissvar: Utkast till lagrådsremiss. Elektronisk övervakning – ett verktyg för socialtjänsten till skydd för barn och unga.

Sociala omsorgsutskottet yttrar sig kring ett urval av förslagen som bedöms som viktiga.

Elektronisk övervakning av barn och unga som ett verktyg i den sociala barnavården:

Förslaget innebär att Förvaltningsrätten, efter ansökan från socialnämnden, ska pröva frågor om elektronisk övervakning av barn och unga, om det på grund av konkreta omständigheter finns skäl att anta att denne inte kommer att följa en särskild föreskrift, och den elektroniska övervakningen behövs för att förhindra eller förebygga att denne involveras i eller ägnar sig åt brottslig verksamhet.

Sociala omsorgsutskottet ser inte att förslaget är förenligt med bestämmelsen om att socialtjänsten ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. I utkastet ges ett exempel från Danmark där en liknande bestämmelse funnits men avskaffades inom några år och utan att ha kommit till användning i praktiken. Utkastet innehåller inte heller några andra vetenskapliga referenser som stöd för att tvångsåtgärder generellt skulle öka motivationen till förändring eller mottagligheten för andra insatser, vilket är nödvändigt för att nå en varaktig förändring och långsiktigt förebygga återfall i brott för den enskilde.

Vidare befarar utskottet att förslaget allvarligt kommer att motverka det tillitsskapande arbete som pågår såväl nationellt som i landets kommuner, bland annat som ett led i omställningen till den nya socialtjänstlagen (2025:400). Trots syftet att förebygga och skydda barn från olämpliga platser vid olämpliga tider är det högst sannolikt att elektronisk övervakning kommer att uppfattas som en repressiv åtgärd då den kan jämföras med en straffrättslig påföljd. Detta kan därmed leda till att socialtjänsten uppfattas mer som en brottsbekämpande organisation än den socialt förebyggande verksamhet socialtjänsten nu ställer om till.

Ett skadat förtroende för socialtjänsten innebär inte bara konsekvenser i form av att ytterligare försvåra samarbetet med det enskilda barnet eller den unge, och dennes vårdnadshavare, som blir belagd med denna åtgärd. Det försvårar även för barn som av andra anledningar är i behov av socialtjänstens stöd eller skydd.

I utkastets överväganden anges att risken för att misstroende och skadad tillit riktas mot socialtjänsten minskar i och med att förvaltningsrätten föreslås som beslutsfattare i frågor om elektronisk övervakning. Utskottet anser dock inte att det finns skäl att anta att ett sådant misstroende riktas mot annat håll än socialtjänsten, i likhet med det vi sett genom den så kallade "LVU-kampanjen" trots ett likvärdigt förfarings sätt vid LVU som det som föreslås för elektronisk övervakning.

Kontroll och åtgärder vid bristande efterlevnad:

Förslaget innebär att Statens institutionsstyrelse (SIS) ska underrätta socialtjänsten om övervakningen brutits alt. att föreskriften inte efterföljs. SIS ska säkerställa att ingen annan positionering än bostaden tas fram. Om föreskriften inte efterföljs ska socialnämnden uppmana den unge att följa den och vid behov överväga alternativa åtgärder i det enskilda fallet.

Utskottet ser att det är av vikt att reglera användningen av positionering så att den inte strider mot ändamålet med övervakningen men ser även att det finns en risk med att övervakningen blir verkningslös och förlorar sitt syfte. De barn och unga som kan komma i fråga för åtgärden har ett normbrytande beteende och det faktum att socialtjänsten kommer att få veta att hen inte efterföljt föreskriften behöver vägas mot att den unge står under eventuella påtryckningar från tex äldre kriminella att begå eller involveras i brott. Det faktum att brott mot föreskriften kan leda till att socialtjänsten överväger LVU är en risk som den unge redan i dagsläget tar med sitt beteende, och som för målgruppen inte väger tyngre än motiven att begå eller involveras i brott.

Handräckning och tillfälligt omhändertagande av polisen:

Om barnet eller den unge bryter mot föreskriften får socialnämnden begära handräckning av polisen för att återföra denna till bostaden. Polisman som påträffar ett sådant barn eller ungdom får även utan handräckningsbegäran tillfälligt omhänderta denna och återföra hen till bostaden.

Utskottet vill poängtera att förslaget kan komma att få låg effekt i kommuner med låg polisen närvaro där det kan dröja avsevärt innan barnet eller den unge påträffas, för att kunna verkställa handräckning eller göra ett tillfälligt omhändertagande, i de fall det inte är känt var denne uppehåller sig.

Överkalix kommun 2026-03-19

Sociala omsorgsutskottet